

## **Att som förmyndare eller god man bevaka och vårda underårigs rätt i dödsbo**

### **Överförmyndarnämndens tillsyn**

Överförmyndarnämndens uppgift är enligt lag att utöva tillsyn över bland annat förmyndares och gode mäns verksamhet. När en underårig har del i ett dödsbo gäller särskilda bestämmelser. En förmyndare eller en god man som tar del i en bodelning eller arvskifte för barnets räkning, ska ansöka om överförmyndarnämndens samtycke till skiftet av egendomen. Förmyndaren eller gode mannen ska i samband med ansökan upprätta en formell bodelnings- och arvskifteshandling och lämna dessa till överförmyndarnämnden för granskning och godkännande. Nedan redogörs närmare för de åtgärder och förhållanden som du som förmyndare eller god man bör tänka på vid frågan om arvskifte. När inget annat nämns, avses med ställföreträdare antingen förmyndaren eller den gode mannen.

### **Ställföreträdarskap för underåriga**

#### **Förmynderskap**

En underårig företräds normalt i sina ekonomiska angelägenheter av sin förmyndare. I allmänhet är barnets föräldrar förmyndare, vilket följer av att den ena eller båda föräldrarna också är vårdnadshavare. Det är dock inte alltid som en förälder, vårdnadshavare eller förmyndare är samma person.

#### **Godmanskap i vissa fall för underåriga**

I de fall då förmyndaren på grund av stridande intressen inte kan handla på den underåriges vägnar ska en god man förordnas för denne. Det kan till exempel vara då ett barn är delägare i samma dödsbo som sin far eller mor. För att tillvarata den underåriges rätt i dödsboet ska en god man förordnas. Överförmyndarnämnden är den myndighet som förordnar en god man.

Om en förälder avstår arv till sitt barn blir barnet dödsbodelägare om avståendet avser en viss kvotdel eller hela arvsloten. Om avståendet däremot avser visst belopp eller bestämt



gods eller dylikt (så kallat legat) är den underårige inte att anse som dödsbodelägare och då behövs ingen god man.

När gode mannen bevakar den underåriges rätt i dödsboet har gode mannen att iaktta i huvudsak samma förhållningsregler som en förmyndare. Förvaltningen av den underåriges egendom övertas emellertid av förmyndaren när bodelning och arvskifte skett, eller när avtal slutits om sammanlevnad i oskiftat bo.

## Ställföreträdarens rättigheter och skyldigheter

Ställföreträdarskapet omfattar att på den underåriges vägnar delta i bodelning och arvskifte eller sluta avtal om sammanlevnad i oskiftat bo samt plikt att för den underåriges räkning ta del i boets förvaltning och utredning.

## Dödsboets förvaltning

Ställföreträdaren ska se till att bouppteckning sker senast inom tre månader efter dödsfallet och denne är skyldig att närvara vid bouppteckningen. Vidare måste ställföreträdaren också bevaka att bouppteckningshandlingen lämnas in till Skatteverket för registrering senast en månad efter det att den blivit upprättad. Efter att bouppteckningsförrättningen genomförts ska ställföreträdaren delta i dödsboets förvaltning och utredning. Det innebär att vara delaktig i att ta reda på vilka dödsboets tillgångar är och se till att skulder blir betalda.

Vissa av dödsboets åtgärder kräver tillstånd från överförmyndarnämnden, till exempel försäljning av fastighet eller bostadsrätt. Det är ställföreträdaren som ska ansöka om överförmyndarnämndens samtycke i sådana fall. Närmare information om hur du går tillväga i dessa frågor lämnas av överförmyndarenheten.

Det är viktigt att ställföreträdaren därefter ser till att det upprättas ett arvskifte så snart som möjligt och ser till att fördelningen granskas och godkänns av överförmyndarnämnden.

## Testamente och arvsavstående

I samband med bouppteckningen kan testamente förekomma. Ställföreträdaren ska då ta del av testamentet för den underåriges räkning. **Ställföreträdaren får inte avstå från arv eller testamente för den underåriges räkning.** Detta innebär att ställföreträdaren inte kan medge ett testamente om detta skulle få till följd att den underårige därigenom avstår från arv. Är den underårige bröstarvinge ska ställföreträdaren tänka på att göra förbehåll för laglotten, vilket görs genom att begära jämkning av testamentet.



## **Dödsboets avveckling**

När bouppteckningen är avslutad ska boet avvecklas. Finns efterlevande make eller maka ska bodelning först göras varvid egendomen delas i två lotter. Den ena lotten tillhör den efterlevande maken och den andra ska därefter bli föremål för arvskifte. Ofta sker dessa åtgärder samtidigt och sammanförs i en gemensam handling kallad bodelning och arvskifte. Om den avlidne var gift vid tiden för dödsfallet ärver den efterlevande maken kvarlåtenskapen. Gemensamma bröstarvingar betraktas som efterarvingar och får därmed vänta på sitt arv till dess den efterlevande maken avlider.

## **Särkullbarn**

Barn som inte är makarnas gemensamma (särkullbarn) har alltid rätt att få ut sitt arv vid sin förälders död.

## **Sambo**

Om den avlidne var sambo är inte den efterlevande sambon arvsberättigad. Sambolagen som avser sambors gemensamma bostad och bohag ger dock efterlevande sambo möjlighet att begära bodelning. Vid bodelning har efterlevande sambo rätt att som sin andel alltid få ut så mycket egendom som motsvarar ett värde om två gånger prisbasbeloppet vid tiden för dödsfallet.

## **Utbetalning på spärrat konto**

När den underårige tilldelas arv till ett värde överstigande ett prisbasbelopp (44 800 kr år 2017) eller med villkor om särskild överförmyndarkontroll, ska medlen överförmyndarspärmas. Skyldigheten att sätta in medlen på spärrat konto och anmäla det till överförmyndarnämnden och förmyndaren följer av föräldrabalken 16 kapitlet 11 §.